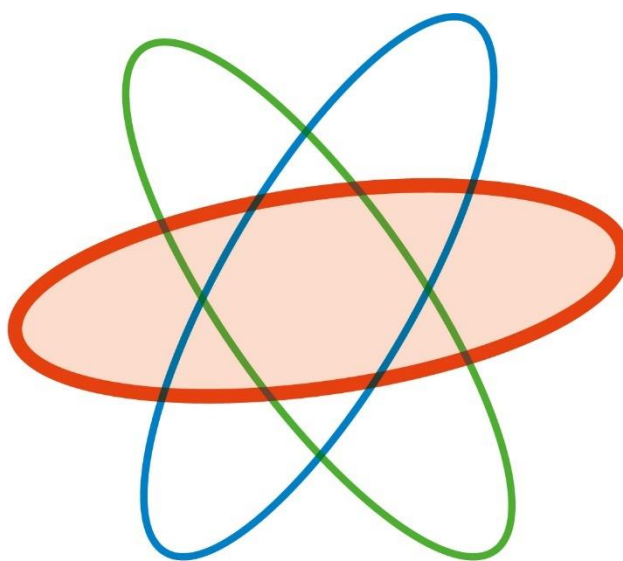

Protocol tegen pesten

Aventurijn
ALMERE SPECIAAL

Inhoud

Inleiding	2
Wat is pesten?	3
Wanneer hebben we het over plagen en wanneer is het pesten?	3
Rollen bij pesten	4
Digitaal pesten: herkennen en bestrijden	4
Aanpak tegen pestgedrag op school	6
Algemeen	6
Stappenplan bij signalering van pestgedrag	6
Begeleiding van betrokken leerlingen	6
Begeleiding van ouders/verzorgers	7
Bijlage 1: in gesprek met leerlingen	8
Bijlage 2: Nuttige links	10

Inleiding

Pesten is een probleem in onze samenleving en komt zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs voor. Ruim een kwart van de leerlingen geeft aan weleens te pesten of gepest te worden. De gevolgen van pesten kunnen ingrijpend zijn, niet alleen voor de gepeste maar ook voor de pester en omstanders.

Bij het ontstaan van pesten is er sprake van risicofactoren die zowel in de omgeving als in het kind kunnen liggen. Op school gaat het bijvoorbeeld om te weinig toezicht of een negatief school-/groepsklimaat of doordat leerlingen online buiten schooltijd met elkaar communiceren. Bij risicofactoren in het kind kan je denken aan bepaalde persoonlijkheidskenmerken, fysieke zwakte of afwijken van de norm. Leerlingen in het ZML-onderwijs hebben een grotere kans om één of meerdere van deze risicofactoren te bezitten. Daarnaast maken problemen met taal, het uiten van emoties en grenzen stellen deze doelgroep extra kwetsbaar als het om pesten gaat. Vooral buiten de school is deze kwetsbaarheid groot, maar ook binnen school kan pestgedrag ontstaan door ongelijkheid tussen leerlingen. Weerbaar zijn is daarom heel belangrijk en iets waar veel aandacht aan besteed wordt.

VSO Aventurijn heeft als een van de kernwaarden *veiligheid*. Aventurijn staat ervoor dat de leerlingen in een veilige omgeving uitgedaagd worden om te leren. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag. Om pestgedrag terug te dringen en te voorkomen heeft de school in samenwerking met alle betrokkenen van de school een protocol tegen pesten ontwikkeld. Hierin staat belangrijke informatie over pesten, de preventieve aanpak die de school hanteert en een procedure voor als er toch gepest wordt.

Klachten over pesten op school worden in eerste instantie door de leerkracht en/of het aanspreekpunt voor pesten opgelost. Mocht u zich als ouder/verzorger geen raad weten met wie u uw klachten kunt bespreken, dan kunt u zich wenden tot de directie van Aventurijn of bij de interne vertrouwenspersoon. Mocht u zich hiermee nog niet genoeg gehoord voelen, dan kunt u zich wenden tot de vertrouwensadviseur van de inspectie van Onderwijs.

Binnen Aventurijn zijn er drie collega's aanspreekpunt pesten : Erlin Blom (e.blom@almere-speciaal.nl) en Nikita Brehler (n.brehler@almere-speciaal.nl) en Sam Zaal (s.zaal@almere-speciaal.nl).

Naast deze aanspreekpunten zijn er in school ook interne vertrouwenspersonen: Erlin Blom (e.blom@almere-speciaal.nl), Evelyne de Wilde (e.dewilde@almere-speciaal.nl) en Frans Neuts (f.neuts@almere-speciaal.nl).

Wat is pesten?

Wanneer hebben we het over plagen en wanneer is het pesten?

We spreken over plagen als het gaat om conflicten tussen kinderen die aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodiging geeft om iets terug te doen. Dit is normaal gedrag tussen kinderen dat een pedagogische waarde heeft. Door elkaar uit te dagen leren kinderen omgaan met conflicten. Ook een impulsieve agressieve reactie rekenen we niet onder pesten, het kan een incident op zich zijn.

Pesten is juist heel doelbewust en gebeurt herhaaldelijk over een langere periode. We spreken over pesten als het gaat om het systematisch uitvoeren van verbale of fysieke agressie door één of meerdere personen naar iemand die zich niet adequaat kan verweren. De pester en de gepeste zijn niet gelijkwaardig, er is een verschil in macht: fysiek, mentaal of qua sociale status.

Kinderen die gepest worden schamen zich vaak of voelen zich zo bedreigd dat ze niets durven te zeggen tegen leerkrachten en ouders. Soms zijn er signalen waaruit opgemaakt kan worden dat er iets aan de hand is. De volgende signalen kunnen duiden op pesten, maar dat hoeft natuurlijk niet.

Thuis	Op school
• Het kind is bang om naar school te gaan of vertelt niet meer over school. • Is regelmatig spullen kwijt of komt met kapotte spullen/ kleding thuis • Heeft vaak hoofdpijn of buikpijn. • Heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen. • Valt terug in gedrag, duimt bijvoorbeeld weer of plast in bed. • Wil niet slapen, slaapt onrustig, heeft nachtmerries. • Heeft vaak geen eetlust. • Wil bepaalde kleren niet meer dragen. • Is thuis prikkelbaar, boos of verdrietig • Vraagt of steelt geld.	• Het kind heeft weinig of geen vrienden. • Wil de verjaardag niet vieren. • Kan zich niet concentreren • Presteert slechter dan vroeger. • Wordt bij een bijnaam genoemd • Is het mikpunt van 'grapjes'. • Krijgt vaak opmerkingen over kleding of spullen. • Wordt dikwijls als laatste gekozen. • Er worden vaak bezittingen afgepakt. • Krijgt steeds de schuld • Wordt genegeerd en speelt veel alleen. • Zoekt vaak de nabijheid van de leerkracht op. • Is vaak betrokken bij opstootjes. • Toont schichtig, ongelukkig of zelfs depressief gedrag. • De sfeer in de klas is niet goed.

Rollen bij pesten

Bij pesten zien we verschillende rollen. De bekendste zijn de rollen van pester en gepeste. Minder bekend zijn de rollen die de omstanders innemen. Deze omstanders hebben vaak zonder dat zij het zich bewust zijn invloed op het pesten.

De Pester

Is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.

De Gepeste

Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.

De Meepester

Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort. Is bang om zelf gepest te worden.

De Helper

Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.

De Stiekemer

Merkt dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.

De Buitenstaander

Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.

De Stille

Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

Digitaal pesten: herkennen en bestrijden

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is ook een vorm van pesten en de basis van deze aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat in het 'echte leven' niet mag, mag online ook niet. Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich nog niet altijd bewust. Digitaal pesten vindt doorgaans buiten schooltijd plaats en dat maakt het lastig omdat de gevolgen hiervan niet altijd zichtbaar zijn op school. Ook kunnen kinderen vanwege schaamte het digitaal pesten lang verborgen houden. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen en ouders te leren omgaan met sociale media. Vroeg inspelen op pestsignalen bij digitaal pesten is essentieel. Leerlingen worden gestimuleerd om zelf incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit al dan niet bespreekbaar in de groep. Voorwaarde is dat de betrokken leerling hier zelf achter staat. (eventueel in overleg met zijn of haar ouders).

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten. Een aantal voorbeelden zijn:

- Beledigen via sociale apps (zoals WhatsApp/Snapchat etc.), mail of chat (vaak anoniem)
- Misleiden via internet of telefoon (nepprofielen, anonieme berichten)
- Bedreigen via internet of telefoon
- Roddelen via internet
- Inbreken in iemands mailbox of andere accounts
- Wachtwoord veranderen, stelen en misbruiken
- Foto's van mobieltjes en camera op internet plaatsen
- Bezemen (filmpjes van meisjes met vieze teksten erbij, ook met adres en naam)
- Privégegevens op een site plaatsen (bijv. telefoonnummer)
- Virussen sturen
- Sexting (verzenden/ ontvangen/ delen van seksueel getinte berichten/ foto's)

Wat is strafbaar?

Op dit moment is er geen wetsartikel dat cyberpesten expliciet strafbaar stelt. Daarom wordt er gebruik gemaakt van bestaande artikelen uit het Wetboek van Strafrecht, bijvoorbeeld: *Belediging/ Smaad/ Smaadschrift, Bedreiging, Stalking, Grooming (benadering van kinderen met seksuele bedoelingen), Hacking van een account, Vernieling van computergegevens, Ontucht, Schennis der Eerbaarheid.*

Mogelijke straffen die daders van cyberpesten kunnen krijgen zijn bijvoorbeeld een taakstraf en/of een geldboete. Als extra voorwaarde kan er opgelegd worden dat de verdachte de incorrecte informatie van internet moet verwijderen onder toezicht van de officier van justitie. Wanneer het gaat om het verspreiden van afbeeldingen van een minderjarige, kan sexting onder de strafbaarstelling van kinderporno vallen.

Aanpak tegen pestgedrag op school

Algemeen

Pesten is onacceptabel en vraagt om een krachtige, consequente reactie vanuit school. De aanpak wordt gedragen door het hele schoolteam, in samenwerking met ouders/verzorgers, leerlingen en andere betrokkenen. Dit pestprotocol is een dynamisch document dat regelmatig geëvalueerd en aangepast wordt op basis van actuele situaties.

Stappenplan bij signalering van pestgedrag

Bij signalering van pestgedrag worden de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Gesprek met de pester

De leerkracht gaat in gesprek met de leerling die pestgedrag vertoont. Er wordt aandacht besteed aan de achterliggende reden van het gedrag.

Stap 2. Gesprek met beide partijen

De leerkracht brengt de pester en de gepeste bij elkaar en gaat met hen in gesprek om het probleem samen op te lossen. Er worden afspraken gemaakt en genoteerd in EduMaps bij beide leerlingen.

Stap 3. Gesprek met ouders en anti-pestcoördinator

Als het pestgedrag aanhoudt, volgt een gesprek met de ouders/verzorgers en de anti-pestcoördinator. De intern begeleider (IB'er) of orthopedagoog wordt op de hoogte gesteld.

Stap 4. Gesprek met directie

Indien het gedrag blijft voortduren, vindt een gesprek plaats met de leerkracht, de pester, de anti-pestcoördinator en de directie. Er worden afspraken gemaakt (genoteerd in EduMaps) en duidelijke consequenties verbonden aan voortzetting van het pestgedrag.

Stap 5. Inschakeling externe hulp

Bij aanhoudend pestgedrag kan professionele hulp worden ingeschakeld, zoals een orthopedagoog, psycholoog of externe organisatie.

Begeleiding van betrokken leerlingen

Gepeste leerling

- Luister aandachtig en neem het probleem serieus.
- Laat merken dat je achter de leerling staat.
- Help de leerling om op een andere manier te reageren op het pestgedrag.
- Bespreek samen mogelijke oplossingen.
- Benadruk de sterke kanten van de leerling.
- Voorkom overbescherming.
- Betrek ouders/verzorgers.
- Schakel indien nodig professionele hulp in.

Pester

- Voer een gesprek over de rol van de leerling in het pestgedrag.
- Bespreek de geldende regels en check of deze begrepen worden.
- Keur het gedrag af, niet de leerling.
- Maak afspraken over gedragsverandering (bijv. via een gedragskaart).
- Stimuleer positieve relaties met andere leerlingen.
- Betrek ouders/verzorgers om de aanpak thuis en op school af te stemmen.
- Schakel indien nodig professionele hulp in.

Omstanders

- Maak de groepsnorm duidelijk: pesten wordt niet geaccepteerd.
- Stimuleer leerlingen om pestgedrag te melden.
- Mobiliseer de middengroep tegen pesten door groepsgesprekken en bewustwording.

Begeleiding van ouders/verzorgers

Ouders van pesters

- Neem het probleem serieus, maar raak niet in paniek.
- Praat met het kind over mogelijke oorzaken.
- Maak het kind bewust van de impact op anderen.
- Stimuleer sport of andere uitlaatkleppen.
- Schakel indien nodig deskundige hulp in.

Ouders van gepeste kinderen

- Bespreek het probleem met de leerkracht.
- Help het kind zijn zelfrespect terug te vinden.
- Benoem de sterke kanten van het kind.
- Stimuleer sport en sociale activiteiten.
- Blijf in gesprek met het kind.
- Laat het kind tekenen of schrijven over de ervaring.
- Overweeg sociale vaardigheidstraining.
- Geef aan dat je het probleem zorgvuldig aanpakt en blijf in contact.

Adviezen aan alle ouders

- Neem het probleem serieus.
- Zie het als een gezamenlijk probleem.
- Deel belangrijke informatie met school.
- Corrigeer buitensluitend of pestend gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer het kind op te komen voor zichzelf en anderen.

Bijlage 1: In gesprek met leerlingen

Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Vragen naar de feiten kan zorgen voor overzicht en duidelijkheid omtrent het pestgedrag.

- Klopt het dat je gepest wordt? (her- en erkenning van het probleem)
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang word je al gepest?
- Weten je ouders/verzorgers of andere mensen dat je gepest wordt?
- Wat doe je als je gepest wordt?
- Zijn er leerlingen die je helpen als je gepest wordt?
- Wat zou je willen dat er nu gebeurt?

Besprek samen met de leerling wat hij of zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij of zij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de gevolgen die dit heeft
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het uitleggen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren is niet hetzelfde als kritiek geven. Confronteren houdt in dit geval in dat het gesprek:

- Probleemgericht is en gericht op het gedrag wat waar te nemen is. Van belang is om geen interpretaties te geven aan het gedrag aangezien dit gericht is op de persoon (bijvoorbeeld: je hebt het schrift van ... expres in je tas gestopt).
- Relatiegericht is. Wees duidelijk op de inhoud, wat je wel en niet wilt van een leerling maar met behoud van de relatie. (bijvoorbeeld: 'ik vind wat je doet erg gemeen en ik wil dat je daarmee ophoudt', in plaats van te zeggen: 'je bent heel gemeen').
- Specifiek blijft. Het moet gaan om een specifieke situatie en woorden als 'altijd', 'vaak', en 'meestal' dienen vermeden te worden.
- Veranderingsgericht is. Je stelt zaken vast en gaat onderzoeken en bespreken hoe dit anders kan.

Van belang is om ook te kijken naar achterliggende oorzaken. Nadat het probleem benoemd is kan bekeken worden waarom het gedrag vertoond wordt. Gevraagd kan worden waarom de pester dit gedrag nodig heeft, wat het de pester oplevert en waarom de pester zich afreageert op die bepaalde persoon.

Bijlage 2: Nuttige links

- **Kindertelefoon**
Met de Kindertelefoon kun je over alles praten. Je kunt met hen chatten en bellen.
www.kindertelefoon.nl
- **Helpwanted**
Bij Helpwanted kun je via chat, mail of telefoon terecht voor advies bij online grensoverschrijdend gedrag.
www.helpwanted.nl
- **Chris**
Je kunt met Chris chatten, mailen of bellen, wat er ook is.
chrisvoorkom.nl/
- **Meldknop**
Op Meldknop.nl vind je informatie over en hulp bij internetproblemen. Je kunt met hen bellen, chatten of mailen.
www.meldknop.nl
- **113 zelfmoordpreventie**
Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de nationale organisatie voor preventie van suïcide. Je kunt met hen chatten en bellen.
www.113.nl
- **Stichting Stop Pesten.**
Stichting Stop Pesten is een onafhankelijke kennis-, informatie- en expertisecentrum voor iedereen die pesten of online pesten wil herkennen, voorkomen en structureel aanpakken.
www.stoppestennu.nl